

POLITICKÉ VEDY / POLITICAL SCIENCES

Časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy, bezpečnostné štúdiá / Journal for Political Sciences, Modern History, International Relations, security studies

URL časopisu / URL of the journal: <http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk>

Autor(i) / Author(s): Viera Obeid
Článok / Article: Hizballáh, prerod z militantného hnutia odporu na masovú politickú stranu (vznik, štruktúra, konflikt s Izraelom a ďalšie smerovanie)
Vydavateľ / Publisher: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov – UMB Banská Bystrica / Faculty of Political Sciences and International Relations – UMB Banská Bystrica

Odporúčaná forma citácie článku / Recommended form for quotation of the article:

OBEID, V. 2014. Hizballáh, prerod z militantného hnutia odporu na masovú politickú stranu (vznik, štruktúra, konflikt s Izraelom a ďalšie smerovanie). In *Politické vedy*. [online]. Roč. 17, č. 1, 2014. ISSN 1335 – 2741, s. 77-103. Dostupné na internete: <http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk/userfiles/file/1_2014/OBEID.pdf>.

Poskytnutím svojho príspevku autor(i) súhlasil(i) so zverejnením článku na internetovej stránke časopisu *Politické vedy*. Vydavateľ získal súhlas autora / autorov s publikovaním a distribúciou príspevku v tlačenej i online verzii. V prípade záujmu publikovať článok alebo jeho časť v online i tlačenej podobe, kontaktujte redakčnú radu časopisu: politicke.vedy@umb.sk.

By submitting their contribution the author(s) agreed with the publication of the article on the online page of the journal. The publisher was given the author's / authors' permission to publish and distribute the contribution both in printed and online form. Regarding the interest to publish the article or its part in online or printed form, please contact the editorial board of the journal: politicke.vedy@umb.sk.

HIZBALLÁH, PREROD Z MILITANTNÉHO HNUZIA ODPORU NA MASOVÚ POLITICKÚ STRANU (VZNIK, ŠTRUKTÚRA, KONFLIKT S IZRAELOM A ĎALŠIE SMEROVANIE)

HEZBOLLAH'S TRANSFORMATION FROM A MILITANT RESISTANCE MOVEMENT TO A MASS POLITICAL PARTY (THE CREATION, STRUCTURE, CONFLICT WITH ISRAEL AND THE FUTURE DIRECTION)

Viera Obeid*

ABSTRACT

Out of all the islamic groups originated in the last decades, most probably non of them has as big impact on the politics in Middle East as Hizbullah, the party of God. The following study discusses the origins and structure of this shia group that has transformed from the group of zealot fighters into a mass political party and a member of Lebanese parliament. In order to go through these changes, Hizbullah had to give up their radicalism, they had to address all the potential voters, not only shia muslims. The person leading Hizbullah through these crucial years of changes is a charismatic leader Hassan Nasrallah. The change has been demonstrated in the evolution and progress of his public speeches and statements as well. The occupation of Southern Lebanon by Israel was the main reason for the Hizbullah's resistance. The history and development of this conflict between Hizbullah and Israel is being described. As well the expectations for the future has been pictured and the change of normative ground for the remaining resistance in the Southern Lebanon after the release of Israeli army is being described.

Key words: Hizbullah, Hassan Nasrallah, Lebanon, shia islam, Israel, Middle East, terrorism

Úvod

Zo všetkých islamských skupín, ktoré v posledných desaťročiach vznikli, pravdepodobne žiadna nemala taký dosah na udalosti Blízkeho východu a na

---

* Ing. Viera Obeid, Ph.D. je absolventka doktorandského štúdia na Fakulte medzinárodných vzťahov, Vysoká škola ekonomická v Prahe, nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3, Česká republika, xkocv08@seznam.cz.

medzinárodnú politiku ako Hizballáh, božia strana. Hnutie, ktoré pozostáva hlavne zo šiitských¹ moslimov, si počas svojej existencie stihlo vyslúžiť oboje – hanbu i slávu. A to vďaka pragmatickej kombinácii militantnej a umiernennej taktiky, v snahe získať svoje ciele.

Oscilácia medzi týmito dvoma protipólmi mátie väčšinu akademikov a politikov. Nasledujúca štúdia sa zaoberá vznikom a štruktúrou Hizballáhu a vývojom jeho konfliktu s Izraelom. Popisuje jeho prerod z radikálneho odbojového hnutia na modernú parlamentnú stranu. Keďže jeden z hlavných dôvodov vzniku Hizballáhu je okupácia južného Libanonu Izraelom, štúdia sa venuje tomuto konfliktu, jeho vývoju a vplyvu na prerod hnutia. Hizballáh aj po stiahnutí Izraela z južného Libanonu odmietol odzbrojenie svojho militantného krídla.

Rezistentné hnutia veria, že násilie im pomáha dosahovať ich, väčšinou, politické ciele. Tak ako každá iná entita, angažujúca sa v politike, sa snažia o zvýšenie svojej popularity medzi populáciou, snažia sa získať jej podporu. Ide jednoducho o zvyšovanie svojho trhového podielu medzi obyvateľstvom. Veria, že sa im podarí zvýšiť popularitu tým, že budú propagovať národnostné ciele, ktoré podporuje väčšina obyvateľstva. Takisto veria, že použitie násilia v snahe dosiahnuť tieto ciele zvýši ich podiel na trhu. (Moghadam, 2006)

1 Vznik a štruktúra Hizballáhu

Hizballáh prekonal od svojho vzniku vývoj zo skupiny bojovníkov na vysoko organizovanú a štruktúrovanú organizáciu a politickú stranu. V súčasnosti v určitých regiónoch nahrádza infraštruktúru štátu a je súčasťou vlády. V nasledujúcej časti je popísaný vznik a štruktúra hnutia.

1.1 Vznik hnutia odporu, ako reakcia na okupáciu južného Libanonu

Hizballáh je považovaný za gerilové hnutie, ktorého cieľom je oslobodiť okupované územie. Geriloví bojovníci na rozdiel od teroristov nosia uniformu. To sú argumenty, ktoré používa libanonská vláda na obhajobu oprávnenosti Hizballáhu. Maronitský kardinál **Nasralláh Butrus Sfeir** sa vyjadril takto:

---

¹ V štúdiu je použitý slovenský transkript arabských a perzských mien a názvov. V prípade, že je citovaná anglická verzia publikácie arabského autora, pre konzistenciu je používaný anglický transkript mena autora – napr. Naim Qassem.

„Hizballáh sú libanonskí občania, ktorí sa snažia oslobodiť svoju krajinu spod okupácie, všetci sme im za ich snahu vdáční“ (Harik, 2005, s. 180). Toto vyjadrenie svedčí o podpore Hizballáhu v otázke oslobodenia okupovaného územia libanonskými občanmi naprieč širokým náboženským spektrom. Takisto vo väčšine arabských a moslimských krajín je Hizballáh legitímne uznávané hnutie odporu (Harik, 2005).

Generálny sekretár Hizballáhu **Hasan Nasralláh** sa k otázke odboja vyjadril: „Je neakceptovateľné, že odboj alebo ktokoľvek obraňujúci svoju zem je označený za agresora a nepriateľ vyvíja nátlak, aby predišiel protiútokom. Toto nie je fér“ (Nasralláh 27. februára 1992 pre libanonský ľavicový denník As-Safir, Noe, 2007, s. 62). Podľa slov zástupcu generálneho tajomníka Hizballáhu, **Naima Qassema** (2010) odboj vznikol ako reakcia na izraelskú okupáciu, ktorá sa začala v Palestíne a rozšírila sa do ďalších arabských regiónov. Tvrdí, že ak bude pretrvávajúť izraelská okupácia, odboj bude pokračovať. Uvádza, že odboj vychádza z viery v elimináciu okupácie a nepredstavuje len dočasný alebo náhodný stav.

Odborníčka na Hizballáh **Harik** (2005) k otázke odboja uviedla, že účinným regulujúcim právom je *Štvrtá ženevská konvencia* z roku 1949. (Ženevské úmluvy o ochrane obetí ozbrojených konfliktů, 1949) Tá ochraňuje civilistov pod ilegálnou zahraničnou okupáciou a stojí v nej, že pokiaľ okupanti konštantne porušujú túto konvenciu, obyvateľstvo môže vyhlásiť občiansku neposlušnosť. Ak bude provokácia pokračovať, môžu použiť vojenskú silu v zmysle sebaobrany. V tomto zmysle všetky rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN vydané po izraelskej okupácii južného Libanonu v roku 1978 uznali Izrael ako okupanta a vyzvali ho na okamžité stiahnutie sa z okupovaného územia odvolávajúc sa na Štvrtú ženevskú konvenciu. Ozbrojené odbojové hnutie Hizballáhu v južnom Libanone teda bolo právne akceptované. Spočiatku Hizballáh operoval ako náhodné hnutie, nezávislé od libanonskej vlády, ktorá bojovala o prežitie v hlavnom meste. Hizballáh, podporovaný Sýriou a Iránom, začal pravidelne napádať izraelských vojakov a libanonské jednotky, Juholibanonskú armádu (South Lebanese Army – SLA), izraelského spojencu v južnom Libanone.

Významnými regionálnymi spojencami Hizballáhu sú Sýria a Irán. **Ziadeh** (2006), odborník na problematiku sektárstva v Libanone, uvádza, že Sýria mala v libanonskej politike ambicióznou úlohu prekračujúcu všetky medze. V roku 1976 nemala Sýria inú možnosť, len vojensky intervenovať, aby vyrovnala rovnováhu medzi bojujúcimi stranami a zabránila katastrofickému vojnovému scenáru, **Ziadeh** cituje **Assada**. Sýria tak, podľa **Assada**, zabránila rozdeleniu

krajiny a následnému nastoleniu maronitského kresťanského štátu, omnoho nebezpečnejšieho ako Izrael. To by otvorilo dvere Izraelu. Politika Sýrie bola zabrániť intervencii Izraela, USA a arabských štátov na ich libanonskom „*ihrisku*“, a to ovládnutím bezohľadných operácií OOP (Organizácia za oslobodenie Palestíny) a ich spojenca Národného Frontu (NF). Operácie OOP proti Izraelu a útoky NF proti kresťanom by umožnili zahraničné intervencie, alebo, ako sa vyjadrovala Sýria, znamenali by internacionalizáciu Libanonu. Sýria sa predovšetkým snažila zabrániť vojenskému rozdrobeniu Libanonu na komunálnej úrovni (podľa príslušnosti k náboženským sektám) a v druhom rade nastoliť legitímne patrónstvo nad Libanomom, ak nie hegemoniu. Ekonomické výhody boli v tom čase, v sedemdesiatych a v osemdesiatych rokoch, menej významné ako geopolitické.

Spočiatku boli vzťahy Sýrie a Hizballáhu obmedzené na koordináciu bezpečnostných otázok, umožňovanie pohybu aktivistov a zbraní a zaoberanie sa aktuálne vzniknutými problémami a nezahrňovali politické vzťahy. Na jednej strane Hizballáh sa zaujímal o rezistenciu a možnosti na jej realizáciu a nedával dôraz na budovanie politických vzťahov. Na druhej strane Sýria sa tiež správala k strane ako k hnutiu odporu a nie ako k integrovanému politickému reprezentatívne orgánu. Masové demonštrácie v roku 2008, volajúce po odchode sýrskych vojsk z Libanonu, obe strany zblížili. Blízky vzťah demonštruje aj vojenská podpora Assadovho režimu zo strany Hizballáhu v roku 2013. Čo sa týka vzťahov s Iránom, Hizballáh popiera akúkoľvek materiálnu podporu plynúcu z Iránu rovnako, ako aj vplyv Iránu na politické rozhodnutia hnutia. Harik (2005) píše, že keď sa Hizballáh rozhodol bojovať proti Izraelu v južnom Libanone, Iránska revolučná hliadka bola poslaná do údolia Biká, aby pomohla členom OOP trénovať bojovníkov Hizballáhu. Podľa izraelských zdrojov mal Hizballáh v polovici osemdesiatych rokov okolo 7 000 bojovníkov. Veľa nezamestnaných mladíkov zapálených pre vieru sa rozhodlo vstúpiť do Hizballáhu, aby sa stali mudžahedínmi. Irán poskytoval mesačnú mzdu a benefity pre každého člena a jeho rodinu. Iránska islamská republika sa tak stala najväčším zamestnávateľom v údolí Biká.

Vstupom Hizballáhu do politiky sa v roku 1992 začalo tzv. obdobie „*infitah*“, čiže otváranie sa kresťanom a zabezpečovanie si ich spolupráce a podpory. Pomocou tejto politiky sa Hizballáhu podarilo dosiahnuť dva ciele – získať kreslá v parlamente vďaka určitej kresťanskej podpore a potlačiť imidž

teroristickej organizácie (Louër, 2012). V politickom manifeste hnutia² sa zdôrazňuje dôležitosť toho, aby si „naši potomkovia mohli slobodne vybrať formu vlády“, aj napriek tomu, že Hizballáh odporúča islamskú vládu, nemieni nanútiť islam všetkým. Podľa ich slov nechce, aby islam vládol v Libanone násilím tak ako to, podľa nich, momentálne praktikuju maronitskí kresťania. Hizballáh chce, aby v Libanone vládol režim, ktorý si vyberú jeho obyvatelia. Ako hovorí **Nasralláh**: „Základným pilierom nášho hnutia je rešpekt voči ostatným, či už moslimom alebo nemoslimom, a podpora vzájomných vzťahov podľa morálnych zásad Koránu. Ako povedal imám Ali: „Existujú dva druhy ľudí, bratia vo viere a priatelia v morálke, buď brat v islame, alebo rovný v ľudskosti““ (Harik, 2005, s. 78).

1.2 Štruktúra

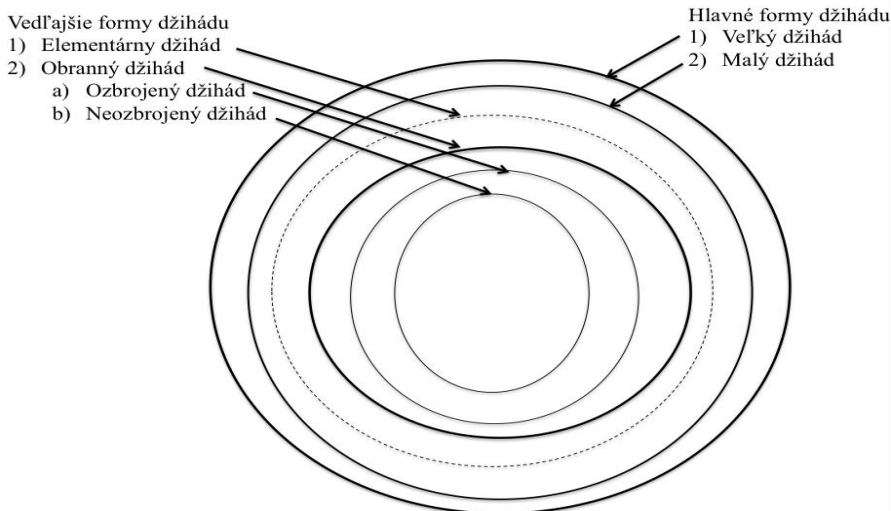
Podľa **Qassem** (2010) je Hizballáh postavený na troch pilieroch – viere v islam, džiháde³ a jurisdikcii teologického právnika.

---

² Dostupné na internete: www.moqawama.org

³ Slovo džihád je odvodené od slova džahada, čo znamená vynaložiť úsilie, alebo oddať seba a spoločnosť odboju proti nepriateľovi. Džihád má v islamskom význame oveľa širší význam, ako je jeho lingvistický výklad, ktorý zahŕňa len vojenský boj proti nepriateľom. Význam však obsahuje aj boj proti vnútornému nepriateľovi, ktorý je v každom indivíduu a predstavuje zvädzanie k zlým, diabolským skutkom. Diabol láka indivíduum na konanie zlých skutkov a všetkého, čo zabraňuje konaniu dobra. Vnútorný džihád je najväčší džihád, pretože ide o každodenný boj. Jednotlivec je v neustálom boji medzi dobrom a zlom, medzi uctievaním boha a túžbou po materiálnych statkoch. Džihád je základom života každého moslima. Či už ide o vnútorný džihád alebo džihád proti nepriateľom. Druhá fáza džihádu je naozajstná praktická časť, ktorá nasleduje po vnútornom džiháde a porážke diabla vnútri indivídua. Prichádza vtedy, keď jednotlivec zvíťazí nad materiálnymi túžbami. Len vtedy bude stopercentne schopný poraziť nepriateľov a okupantov. Džihád zameraný proti nepriateľom a okupantom je najmenší, pretože je potrebný len v niektorých oblastiach ľudského života, ako nádej a podpora boja jednotlivca alebo národa, keď je národ pod tlakom, inváziou, okupáciou alebo pokorením (Qassem, 2010, s. 44).

Obrázok 1: Úrovne džihádu Hizballáhu

Zdroj: Hamzeh, s. 36

Hizballáh je kombináciou toho, čo politológovia **Duverger** a **Sartori** nazývajú masová a kádrová strana. Masová preto, lebo počet jej členov sa odhaduje na viac ako dvestotisíc, väčšinou šiitských moslimov, čo robí zo strany najväčšiu politickú stranu Libanonu. Na druhej strane Hizballáh je kádrová strana s elitným vedúcim aparátom. Čo sa týka štruktúry, **Hamzeh** cituje **Ranstorpa**, odborníka na islamské radikálne hnutia, politický a vojenský aparát operuje na regionálnej báze, a to v regiónoch so šiitskou väčšinou. Sú dve možnosti, ako sa jednotlivec môže stať členom strany: horizontálna alebo vertikálna. Vertikálny spôsob znamená, že jednotlivec postupuje od radového člena v hierarchii strany smerom hore. Horizontálny spôsob je skôr výnimkou, podarí sa technicky vzdelaným jednotlivcom, ktorí priamo vstúpia do jedného z výkonných orgánov, kde je ich vzdelanie žiadané (Hamzeh, 2004).

Štruktúrne je strana vedená kolektívnym vedením na rozdiel od charizmatického vodcu, ako to bolo za čias **Músá as-Sadra**, zakladateľa šiitskeho obrodzenia v Libanone, v čele Amalu⁴. Štruktúru Hizballáhu

⁴ Amal je šiitska reformná skupina založená v roku 1974 Músom as-Sadrom. Mala za úlohu podporiť postavenie šiitov v libanonskom politickom živote. Hizballáh vznikol

dopodrobna po prvýkrát analyticky popísal **Hamzeh** (2004), vedúci Fakulty politológie na American University of Beirut a špecialista na Hizballáh. Štruktúra je zobrazená v Tabuľke 1: Organizačná štruktúra Hizballáhu: Sedemčlenná *Rada šura* sa zodpovedá duchovnému a právnenému vodcovi wali-al-faqihovi, ktorý sa momentálne nachádza v Iráne. Rada je volená na obdobie troch rokov *Centrálnou radou*, čiže združením takmer dvesto zakladateľov strany a straníckych kádrov. Tento vládnucci aparát tvoria väčšinou klerici a pár laických členov. Medzi klerikmi sú Sajjid **Hasan Nasralláh**, generálny sekretár, šejch **Naim Qassem**, zástupca generálneho sekretára (Hamzeh, 2004).

Politbyro Hizballáhu nie je priamo rozhodovacím orgánom, slúži skôr ako poradný orgán pre generálneho sekretára a pre Radu šura. Počet členov sa mení od jedenásť do štrnásť. Politbyro sa zaoberá dennými politickými aktivitami strany, zostavuje predvolebný program hnutia, kampaň a stará sa tiež o uzatváranie aliancií. Politbyro má niekoľko výborov, ktoré vznikajú podľa potreby.

Kultúrny výbor sa zaoberá hlavne normalizáciou vzťahov s Izraelom. *Výbor pre palestínske záležitosti* sa stará o vzťahy s palestínskymi skupinami, Palestínskym džihádcom a Hamasom a koordinuje aj politické aktivity v palestínskych utečeneckých táboroch v Libanone.

Výbor pre bezpečnostnú zónu fungoval až do stiahnutia izraelských vojsk z južného Libanonu v roku 2000.

Parlamentná rada vznikla po parlamentných voľbách v roku 2000. Dohliada na poslancov z radov Hizballáhu a zdôrazňuje, že členovia parlamentu majú povinnosť zodpovedať sa Rade šura. Veľkosť parlamentného výboru je daná počtom kresiel, ktorý Hizballáh získa v parlamentných voľbách.

Súdna rada sa skladá zo sudcov a súdnych úradníkov Hizballáhu. Hlavnou úlohou tejto rady je riešenie sporov v rámci šiítskej komunity.

Rada pre džihád, ktorej predsedá samotný **Hasan Nasralláh**, sa zaoberá stratégiou a taktikou džihádu. Samotná implementácia, čo sa týka ozbrojeného džihádu, je však ponechaná na militantnú zložku Hizballáhu. Rada má za úlohu identifikovať nebezpečenstvo, ktoré hrozí strane alebo náboženskej obci. Rada pre džihád, napríklad, identifikovala Spojené štáty americké ako nepriateľa vďaka ich podpore politiky Izraelu. Ďalším nebezpečenstvom je mierový proces a normalizácia vzťahov s Izraelom, ktorej Hizballáh plánuje vzdorovať na

---

odštiepením od Amalu. Obe politické strany sú vzájomnými rivalmi na šiítskej politickej scéne (Norton, 2007).

všetkých frontoch. Treťou hrozbou je tzv. „westoxikácia“, čiže intoxikácia západnými ideami, ako sú nacionalizmus, socializmus, liberalizmus, práva žien, západná demokracia, ktoré sú vnímané ako vzdialené islamskej kultúre.

Vojenský a bezpečnostný aparát zastrešuje Islamský odboj a Bezpečnostný orgán, ktoré priamo spadajú pod Radu šura, lepšie povedané priamo pod generálneho sekretára.

Islamský odboj má Výkonnú a náborovú jednotku a Bojovú jednotku. *Výkonná a náborová jednotka* poskytuje novo zverbovaným členom potrebnú induktrínáciu na posilnenie viery v idey strany. Najsilnejším symbolom bojovníkov Hizballáhu je martýrstvo imáma **Husajna**⁵ a všetkých, ktorí nasledovali jeho príklad. Viera v martýrstvo splodí bojovníkov Hizballáhu ochotných zomrieť ako martýr pre vec strany.

Bojová jednotka poskytuje výcvik v bojovom umení, streľbe, zdravotnej pomoci a v zaobchádzaní s rôznymi zbraňami. Ozbrojený džihád Hizballáhu zahŕňa niekoľko taktík, medzi nimi *martýrske operácie, gerilový boj, zajatie rukojemníkov a násilné uchopenie moci*. Výsledkom výcviku je začlenenie jedinca do jednej zo štyroch jednotiek. Prvou z nich je jednotka, ktorú poznáme pod názvom *martýri*, sú to jednotlivci, ktorí sú ochotní viesť operácie ohrozujúce ich život. Druhá jednotka zahŕňa komandá, alebo tzv. *špeciálne jednotky* pozostávajúce z elitných bojovníkov, ktorí sa vyčlenili v priebehu gerilových operácií. Tretia jednotka sa špecializuje na odstreľovanie rakiet a prácu s najrôznejšími zbraňami. Štvrtá jednotka pozostáva z bojovníkov, ktorí majú dosť schopností na to, aby mohli viesť útok, ale väčšinou sú zodpovední za dohľad, logistiku a zdravotnú podporu. Skupina komunikuje prostredníctvom vojenských veliteľov v regiónoch, ktorí sú väčšinou členmi vedenia Hizballáhu. Nachádzajú sa tu aj vysoko postavení dôstojníci z *Íránskej islamskej revolučnej gardy*. Pre

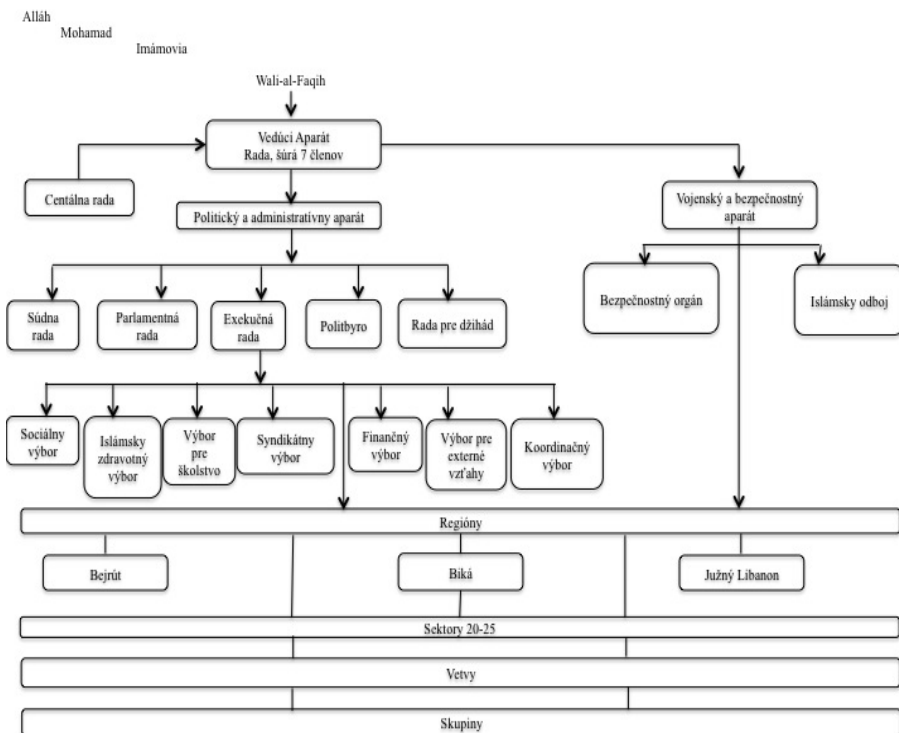
---

⁵ Islam je momentálne rozdelený do dvoch hlavných prúdov, sunnitskú a šiitsku vetvu. Sunniti veria, že „*múdri predkovia*“ by mali vládnuť islamskému národu po smrti proroka Mohameda, zatiaľ čo šiiti veria, že Ali, bratranec proroka Mohameda, mal prevziať vládu nad islamským národom po prorokovej smrti. Vyhlasujú, že Mohamed ho vyhlásil za svojho nástupcu v mnohých prejavoch pred svojou smrťou. Ali bol zavraždený, prebodnutý od chrbta v mešite. Táto kontroverzia viedla k rozdeleniu dvoch prúdov, ako aj k rôznym vojenským konfliktom. Jedným z hlavných bola bitka na území dnešného Iraku, ktorá je známa pod menom Karbala ako mesto, v ktorom sa odohrala a kde boli Mohamedovi potomkovia (tiež nazývaní ľudia z domu Mohamedovho) zabití v krvavej bitke. Odvtedy sú moslimovia rozdelení na takzvaných nasledovníkov „*múdrych predkov*“ a nasledovníkov „*príbuzných predkov*“ (Kahil, 2007).

Izrael je veľmi ťažké cieľiť priamo na bojovníkov Hizballáhu, pretože stále zastávajú svoje civilné povolanie a vstupujú do boja až vtedy, keď dostanú príkaz zhora.

Bezpečnostný orgán sa zaoberá jednak bezpečnosťou strany, ako aj externou bezpečnosťou. Ide hlavne o ochranu strany pred infiltráciou zvonku, pred odhalením štruktúr strany. Existujú špekulácie o tom, že bezpečnostný orgán Hizballáhu je predĺženou rukou iránskej tajnej služby Sava'ma (Hamzeh, 2004).

Tabuľka 1: Organizačná štruktúra Hizballáhu

Zdroj: Hamzeh, s 46.

Islámsky zdravotný výbor poskytuje zdravotnú starostlivosť viac ako 400 000 obyvateľom žijúcim v južnom predmestí Bejrútu, v údolí Biká a v južnom

Libanone. Ako uvádza **Hamzeh** (2004), náklady na starostlivosť sa odhadujú na 5 miliónov USD. Takéto služby predstavujú zahanbenie pre libanonskú štátnu zdravotnú starostlivosť, ktorá je veľmi slabá alebo neexistujúca. Finančná a technická neschopnosť libanonskej vlády, konkrétne ministerstva zdravotníctva, viesť štátne nemocnice prinútila Hizballáh prevziať nemocnice v južnom Libanone a prevádzkovať ich pod islamskou zdravotnou jednotkou.

Výbor pre školstvo poskytuje finančnú pomoc a štipendiá študentom Hizballáhu, ktorí ju potrebujú. Štatistiky UNDP (United Nations Development Program) ukazujú zlyhanie štátu v investovaní do vzdelania a zároveň disharmóniu školstva v Libanone. Napríklad štatistiky z rokov 1995 a 1996 ukazujú, že len 16,2% žiakov navštevovalo bezplatné štátne školy a 74,4% navštevovalo bezplatné školy riadené komunitami. Je to preto, lebo len 28% škôl v Bejrúte je verejných v porovnaní so 60% súkromných bezplatných škôl riadených náboženskými komunitami. Toto je slabosť libanonského školstva, ktoré umožňuje šiitským školám produkovať tzv. *homo nationalis* v súlade s ich náboženskými a politickými víziami (Shaery-Eisenlohr, 2008).

Ako uvádza **Shaery-Eisenlohr** (Shaery-Eisenlohr, 2008), výskumníčka zameraná na šiitsku politiku v regióne, to, že v Libanone často preberajú úlohu vzdelávacích inštitúcií náboženské komunity je dôsledok ústavnej definície, ktorá to umožňuje, a slabej verejnej infraštruktúre. Libanonská ústava definuje svojich obyvateľov ako subjekty patriace do náboženských komunít. Tieto komunity majú nerovný prístup k politickej a verejnej moci.

Gupta (Gupta, 2008), odborník na terorizmus, cituje Report Brooking Institution (2007) a uvádza, že sila Hizballáhu nevyplýva len z demonštrovaných vojenských schopností oponovať izraelskej armáde, ale aj z jeho schopnosti generovať sociálny kapitál a politickú legitimitu prostredníctvom poskytovania základných služieb vojnou zničeným regiónom. Takmer každá úspešná disidentská organizácia sa snaží demonštrovať schopnosť poskytovať materiálne zabezpečenie svojej komunite. Podľa **Guptu** mytologický príbeh o Robinovi Hoodovi vysvetľuje, ako môže malá disidentská skupina získať politickú legitimitu. Hizballáh získal vernosť v rámci svojej komunity poskytovaním verejných statkov počínajúc zdravotníctvom a končiac právnym systémom.

Thanassis (2010), americký žurnalista a politológ, potvrdzuje, že úspech Hizballáhu je založený na masovej podpore: „*Vonkajší pozorovatelia sa väčšinou zaujímajú o Hizballáh z hľadiska nebezpečenstva, ktoré predstavuje pre Izrael a záujmy západných mocností. Ich pozornosť je teda upriamená na*

militantné a násilné prvky ideológie Božej strany, ideológiu džihádu, antisemitizmus a kultúru martýrstva. Dôvod, prečo je Hizballáh nebezpečný, je však jeho masová verejná podpora a schopnosť dodržať svoje sľuby, viesť vojnu, ale aj postarať sa materiálne o svojich voličov“ (Thanassis, 2010, s. 275).

Ďalším výborom je *Informačný výbor*. Hizballáh operuje jednou televíznou stanicou, štyrmi rádiovými stanicami a piatimi novinami a časopismi, čo je oveľa viac ako má ktorákoľvek iná politická strana v Libanone alebo v regióne. Al-Manar, satelitná stanica Hizballáhu, rozšírila svoje vysielanie do severnej Afriky, Latinskej Ameriky a Európy správami v angličtine a vo francúzštine. Úlohou vysielania je, samozrejme, priamo cieľiť na verejnú mienku západného sveta, a to pomocou vysvetľovania pohľadu strany na problematiku v regióne. Hizballáh nepožaduje od svojich médií, aby problémy vysvetlili racionálne, ale aby zamierili na srdcia a myseľ členov strany, podporovateľov a aby ich ideologicky zaočkovali.

Syndikátny výbor má za úlohu postarať sa o zastúpenie Hizballáhu v syndikátoch a v združeniach, ako sú združenia právnikov, doktorov, atď.

Výbor pre externé vzťahy sleduje každodenné externé vzťahy Hizballáhu.

Finančný výbor spravuje finančné záležitosti strany od každodenných výdavkov až po platy členov. Všetky príjmy Hizballáhu pochádzajú zo štyroch hlavných zdrojov:

1. Odhaduje sa, že ročne Hizballáhu z Iránu pritečie podpora vo výške jednej miliardy amerických dolárov, čo je fakt, ktorý vedenie strany odmieta verejne pripustiť. Údajne táto suma neobsahuje finančnú podporu Iránu pre vojenský aparát Hizballáhu a aktivity Islamského odboja. **Qassem** popisuje vzťah Hizballáhu a Iránu ako vzťah krajín, ktoré spolupracujú a prostredníctvom aliancie sa snažia posilniť svoje medzinárodné postavenia a zároveň si každá krajina stráži svoje vlastné názory a záujmy. Strana sa nezúčastňuje na interných aktivitách Iránu, ktoré sú výhradne v rukách iránskeho ľudu a jeho predstaviteľov. Podľa slov **Qasema** Hizballáh nie je chránencom politického vedenia Iránu. Vzťah Iránu a Hizballáhu je úprimnou spolupracou na spoločných záujmoch a prináša praktické benefity pre Libanon (Qassem, 2010).

2. Príjmy z tzv. „*huqúq aš-šaría*“ a „*chums*“ (jedna pätina príjmu jednotlivca). Veriaci a prívrženci Hizballáhu sú povinní odvádzať jednu pätinu zo svojich príjmov náboženskej obci.

3. Finančné dary od majetných jednotlivcov často žijúcich v zahraničí, od spoločností, bánk atď.

4. Obchodné investície Hizballáhu, ktoré využívajú libanonskú ekonomiku voľného trhu. Štatistiky síce nie sú dostupné, je však známe, že strana založila niekoľko supermarketov, čerpacích staníc, reštaurácií, stavebných firiem, cestovných kancelárií hlavne na cesty do svätých miest, ako sú Mekka, Medina, Nadžaf, Qom atď.

Väčšina financií Hizballáhu je v bankách v Iráne (Saderat Bank v Teheráne) odkiaľ sú, podľa potreby, presúvané do pobočiek v Libanone a v regióne (Hamzeh, 2004).

Koordináčny výbor sa zaoberá bezpečnostnou problematikou úzko spätou s postojmi strany a s jej voličmi. Výbor rieši problémy strany s ostatnými politickými stranami, zaoberá sa demonštráciami a verejnými aktivitami strany a jej lídrov.

O prípravu členov Hizballáhu sa starajú tzv. *Mahdi Scouts*, detské tábory, ktoré majú za úlohu identifikovať jednotlivca s cieľmi hnutia. Deti sú vychovávané k tomu, aby sa z nich stali členovia Hizballáhu, či už byrokratickej časti alebo militantného krídla.

2 Prerod Hizballáhu

Pod vplyvom sociálnych, politických a kontextuálnych zmien v regióne došlo k transformácii Hizballáhu a tiež k premene charakteru charizmatického vodcu a k zmene jeho rétoriky. Vývoj je v každom prípade prospešný pre stranu a bol nevyhnutný na to, aby strana prežila a uchovala si svoje postavenie. Hizballáh sa pretransformoval z radikálnej tajnej milície na umiernenú masovú politickú stranu s odbojovým krídlom. Hnutie samo seba definuje ako bojujúce hnutie veriacich Libanoncov, ktorí vyznávajú islam, odboj a oslobodenie krajiny a ako jednu z najprominentnejších politických strán Libanonu. Prerod Hizballáhu však nestačilo postaviť na vojenskej stratégii, bolo treba zmeniť povesť Hizballáhu ako teroristickej skupiny, ktorá má väzby na Irán a na Sýriu. Vďaka odboju proti izraelskej okupácii si Hizballáh vyslúžil masovú podporu od libanonskej verejnosti. Teraz si musel získať ich volebnú priazeň, ubezpečiť verejnosť, že už viac nie sú radikálne hnutie, ktorého cieľom je vytvorenie islamského štátu.

V roku 1985 prostredníctvom otvoreného listu strana vyhlásila svoj ideologický dŕžihád, politické a sociálne vízie, ako aj začatie svojho politického hnutia. S touto deklaráciou Hizballáh vstúpil do novej éry, premeny strany z tajného hnutia odporu, ktoré operovalo nezávisle od politiky a od médií na verejnú politickú stranu. Keď Hizballáh vstúpil na scénu, jeho verbálna

komunikácia bola sústredená na prioritu vojenskej konfrontácie s Izraelom. Medzinárodný záujem a pozornosť Izraela sa obrátili na rastúce hnutie a na jeho záujmy.

Bolo potrebné vynaložiť veľa kultúrneho, výchovného a profesionálneho úsilia, aby bola strana pripravená kandidovať v roku 1992v parlamentných voľbách. Bolo treba zabezpečiť prístup k širokej verejnosti, zodpovedať otázky médií a detailne objasniť formujúce sa vzťahy s verejnými osobnosťami a s niektorými voličmi. Bolo potrebné objasniť záujmy strany a jej politické vízie a ciele. Hlavnou politickou odlišnosťou boli odbojové aktivity v Libanone.

Súčasťou nevyhnutného prerodu Hizballáhu, ak chcel vstúpiť do politiky, bolo vzdať sa, aspoň dočasne ašpirácií na vytvorenie islamského štátu so zavedením moslimského práva v Libanone. Takisto sa musel vzdať aktivít, namierených proti heretickým vládam, ktorým sa venovali podobné fundamentalistické hnutia v regióne. Hizballáh musel zanechať svoj radikalizmus, aby mohol vstúpiť do politickej arény a stať sa masovou politickou stranou.

Ako uvádza **Qassem** (Qassem. 2010), Hizballáh predstavil ucelený politický a sociálny program, odklonil sa od štandardných kampaní, ktoré sa sústreďujú na medializáciu jednotlivých kandidátov bez toho, aby sa venovali konkrétnemu plánu alebo programu. Hizballáh dal prioritu programu pred jednotlivcami, čo je významný krok a môže ovplyvniť doterajší politický život v Libanone.

V prerode Hizballáhu zohrávalo dôležitú úlohu vodcovstvo **Hasana Nasralláha**. Pod štrnásťročným vedením Nasralláha sa Hizballáh pretransformoval z nekompromisnej bandy zelóto⁶ na politickú a vojenskú skupinu. Je najvplyvnejšou politickou stranou v Libanone a jeho vojenská zložka, Islamský odboj, je pravdepodobne najzručnejšou gerilovou organizáciou na svete a jedinou arabskou armádou, ktorá silou zbraní donútila izraelskú armádu, aby bezpodmienečne opustila okupované územia (Noe, 2007).

Zmenila sa aj **Nasralláhova** rétorika. Jeho prejavy na margo Izraela stále oscilujú medzi radikalizmom a umiernenosťou. Prerod strany a jej vodcu je

---

⁶ V podobe „zeal“ a „zealots“ (posadnutosť, fanatická snaha, veľký zápal pre vec a fanatici, posadnutí) je často používanou súčasťou modernej angličtiny. Slovo nie je ani hebrejského, ani latinského pôvodu, ale pochádza z gréčtiny, v ktorej znamenalo dychtivosť, intenzívny záujem o niečo. V gréčtine nemá to slovo negatívnu príchuť, ktorú mu pridala latinčina – v nej označuje slovo zealot niekoho, kto je fanaticky stranicky, fanaticky oddaný veci či myšlienke (Šebej, 2013).

zjavný aj z obrázkov vodcu, **Hasana Nasralláha**, z dvoch rôznych období. Na prvej fotke z konca deväťdesiatych rokov je **Nasralláh** zobrazený ako mladý vodca s upreným odhodlaným pohľadom, s čiernymi okuliarmi, s nebojácnym úsmevom a tmavočiernou bradou a fúzami. Pozadie obrázku tvorí žltá zástava Hizballáhu. Na druhej fotografii, ktorá je datovaná do obdobia po oslobodení južného Libanonu, má **Nasralláh** pokojnejší pohľad, pohľad, ktorý upokojuje, rám jeho okuliarov je tenší. Fúzy a brada sú posiate striebornými pramienkami, čo mu dáva starší a skúsenejší výzor. Pozadie obrázku tvorí zástava Hizballáhu spojená s libanonskou zástavou (Kahil, 2006). Vyobrazenie libanonskej zástavy vedľa zástavy Hizballáhu demonštruje libanonizáciu hnutia, ktorá je preň v politickom živote nevyhnutná. Libanonizáciu cítiť aj zo zmeny rétoriky **Nasralláha**. Vo svojich prejavoch sa prihovára všetkým Libanoncom, nielen šiitskym moslimom: *„Chcel by som povedať všetkým Libanoncom. Musíte vnímať toto víťazstvo ako víťazstvo libanonského národa, nie ako víťazstvo Hizballáhu alebo iného hnutia. Toto nie je víťazstvo jednej sekty a porážka inej... Toto je víťazstvo Libanonu. Toto odbojové hnutie slúži pre dobro krajiny a tak to aj ostane... Sľubujem vám, že toto víťazstvo nebude nikým použité na uškodenie tomuto národu, alebo časti tohto národa“* (Nasralláh 26. mája 2000, Noe, 2007, s. 240).

Po oslobodení južného Libanonu sa Hizballáh postaral o ochranu všetkých obyvateľov oslobodeného územia, tak šiitov, ako aj kresťanov. Blížili sa parlamentné voľby v roku 2000 a Hizballáh si potreboval zaistiť volebné hlasy: *„Či moslim alebo kresťan, väčšina obyvateľov bezpečnostnej zóny sú utláčaní ľudia. Sú naša rodina a bojujeme za ich slobodu“* (Nasralláh 26. mája 2000, Noe, 2007, s. 237). Tieto slová dokresľovali obraz Hizballáhu ako národného odbojového hnutia, ktoré rešpektuje bezpečnosť a práva všetkých obyvateľov Libanonu.

Svojím zjavom, konaním a vyobrazením **Nasralláh** demonštroval zmenu v postoji. Pod Nasralláhovým vedením zažil Hizballáh transformáciu, reformáciu a rozvoj.

Takisto v **Nasralláhových** prejavoch, týkajúcich sa vnútorných otázok Libanonu, badať posun od radikálneho postoja volajúceho po ustanovení šiitskeho štátu až k umiernenému politikovi bojujúcemu za odstránenie sektárstva v Libanone: *„Libanon je multikultúrna diverzifikovaná krajina... to je dôvod, prečo sa nemôže stať šiitským islamským štátom, sunnitským islamským štátom, maronitským kresťanským štátom alebo ortodoxným kresťanským štátom. Aby táto krajina mohla byť jednotná a zocelená a aby*

sme boli schopní vybudovať v nej štát, ktorý dokáže brániť svoju krajinu a spoločnosť a práva svojich ľudí a aby im dokázal slúžiť, musí existovať konsenzus“ (Nasralláh, 27. august 2006, rozhovor pre libanonskú televíznu stanicu New TV, Noe, 2007, s. 401).

Dôkazom adaptability a progresu Hizballáhu je aj vývoj jeho koaličných vzťahov. Od začiatku sýrskej okupácie v roku 1976 boli šiiti spojencom Sýrie. Povaha vzťahu medzi Hizballáhom a Sýriou je taktická, aj keď sa niekoľkokrát rokovalo o náboženskej spolupráci vzhľadom na vládnucu alevitskú sektu v Sýrii. Pred aplikáciou rezolúcie 1559 bol Hizballáh prostriedkom Sýrie na udržovanie napätia s Izraelom. Pre Hizballáh spojenectvo so Sýriou znamenalo cestu k presunu zbraní z Iránu. Rezolúcia 1559, volajúca po odsune sýrskych vojsk z Libanonu a odzbrojení Hizballáhu, obe strany zblížila. Po presune sunnitov do protisýrskeho tábora, ostal Hizballáh a jeho spojenec Amal v prosýrskom tábore sám. Masová protisýrska demonštrácia 14. marca 2008 bola v skutočnosti odvetou za demonštráciu z 8. marca, ktorú zorganizoval Hizballáh na „vzdanie vďaku Sýrii“. Tieto politické udalosti síce posilnili vzťah Sýrie a Hizballáhu, ale zároveň prinútili Hizballáh posilniť svoje vzťahy s libanonským štátom. Dôkazom toho je skutočnosť, že až do roku 2005, napriek úspechu v libanonských parlamentných voľbách, sa Hizballáh zdráhal prijať ministerský post. Dôvodom je šiitska ideológia, podľa ktorej jediná legitímna vláda je islamská vláda podľa šarie. Podieľať sa na akejkolvek inej vláde by nebolo správne. Upevnenie vzťahov s libanonským štátom sa ukázalo v parlamentných voľbách v roku 2005, keď Hizballáh po prvýkrát v histórii pristúpil na koalíciu s protisýrskymi skupinami, a teda akceptoval politickú hru kompromisov a aliancií, ktorá vždy charakterizovala libanonský politický život (Louër, 2012).

Louër (Louër, 2012), politologička so zameraním na Blízky východ, uvádza, že Hizballáh nezmenil svoju vnútornú politiku, čím demonštroval snahu udržať si vzťahy s ostatnými komunitami a vyhnúť sa novým napätiam. Hizballáh sa obával, že po vojne zosilnie konfesiónalna polarizácia a uvedomoval si, že v tomto kontexte pretrvávajúcej politickej krízy a po znovu vyzbrojení milícií sa schyľovalo k novej politickej kríze, o ktorú Hizballáh, rovnako ako ostatné frakcie, nemal záujem. Preto hovoríme o *volaní Hizballáhu po libanonizácii*. **Louër** upozorňuje, že si treba dať pozor na správne vysvetlenie tohto pojmu. Libanonizácia znamená, že Hizballáh bol asimilovaný do politickej kultúry Libanonu a akceptoval princíp nevyhnutnosti *Národného paktu* medzi komunitami. Na druhej strane by bolo nesprávne chápať libanonizáciu ako integráciu Hizballáhu do libanonského štátu. V súčasnosti si Hizballáh

ponecháva externý vzťah k libanonskému štátu a zapája sa len, aby sa vyhol zásahom zo strany štátu, nie aby prebral vedenie štátu. V Libanone na rozdiel od ostatných krajín regiónu s podobnými hnutiami, nie je štát vnímaný Hizballáhom ako hlavná cena. Jeho hlavným cieľom je zabezpečiť svoju existenciu ako alternatívneho štátu, držať si libanonský štát dostatočne od tela a nastoliť s ním *modus vivendi*. To vyplýva z neschopnosti libanonského štátu vynútiť si autoritu a jeho nezáujem o najväčšiu šiitsku politickú stranu, Hizballáh. Prečo by sa mal Hizballáh vzdať svojho mocenského postavenia a podriať sa štátu, ktorého inštitúcie uprednostňujú maronitov a sunnitov? Inými slovami, libanonizácia Hizballáhu môže kompletne prebehnúť, len ak by boli politické inštitúcie transformované tak, že by zohľadňovali záujmy šiitov, najväčšej libanonskej komunity. Národný pakt by musel byť zmenený, konfesiónálny systém by musel byť reorganizovaný, alebo úplne odstránený. V tomto procese je Hizballáh len jedným z hráčov a nič nenaznačuje tomu, že by sunniti a maroniti boli ochotní podstúpiť takéto zmeny.

Prerod Hizballáhu je badateľný aj v iných aspektoch. Napríklad zdržaním sa krvavých praktík počas osláv sviatku Ašura⁷. Takéto praktiky vyvolávali protesty u ostatného nešiitskeho obyvateľstva. Účastníkov osláv Ašury vyzývajú, aby sa vzdali krvavých rituálov a radšej darovali krv. Táto stratégia sa vníma ako najúspešnejšia v snahe Hizballáhu vystupovať ako rešpektovaná, organizovaná, racionálna skupina, ktorá je schopná spolupracovať a podľa vodcov Hizballáhu aj viesť libanonský národ (Shaery-Eisenlohr, 2008).

3 Boj proti Izraelu a jeho vývoj pod vplyvom premeny hnutia

Pozadie a história konfliktu

Ako uvádza **Ziadeh** (Ziadeh, 2006), rola Izraela v blízkovýchodnom regióne je polarizovať komunálne identity (na základe príslušnosti k rôznym náboženským sektám). Odhliadnuc od historických záujmov Izraela o vodné zdroje Libanonu, nemá Izrael expanzívne ambície proti Libanonu. Hlavným dôvodom izraelskej intervencie bolo zabezpečiť si svoje severné hranice, a to deštrukciou OOP (Organizácia za oslobodenie Palestíny) v Libanone. Izrael tiež usiloval o uznanie, mierovú dohodu a normálne susedské vzťahy. Historicky sa

---

⁷ Imám Husajn bojoval v Karbale o prežitie desať dní. V arabčine desať znamená ašra, z toho *Ašura*, ako pojem pripomínajúci túto udalosť. Martýrstvo Husajna je oslavované, ako vzor odvahy, asertivity a pomoci samému sebe. Šiiti si každoročne metaforicky pripomínajú udalosti v Karbale smútočným pochodom a bičovaním sa.

týmto cieľom podarilo priblížiť vybudovaním vzťahov s ostatnými náboženskými menšinami Blízkeho východu, s kresťanmi pod vedením maronitov.

Pre Izrael by boli uprednostňovanými riešeniami Libanon pod vládou maronitských vodcov, bez OOP, tak ako sa o to usilovali v roku 1920 Francúzi a libanonskí nacionalisti, alebo komunálne kantonizovaný Libanon ako federácia. Išlo by o vybudovanie pásu kantónov, maronitský, sunnitský, šiitsky, v oblasti severných hraníc, aby si Izrael zabezpečil bezpečnosť a spojencov v regióne. V oboch prípadoch bola žiaduca komunálna polarizácia a solidarita, aby zapadli do izraelského projektu (Ziadeh, 2006).

Rola palestínskeho štátu na území Libanonu je podľa **Ziadeha** omnoho komplikovanejšia. Absencia štátnej moci a jej vynucovacieho aparátu voči obyvateľom v krajine oslabenej občianskou vojnou mala v Libanone za následok prítomnosť rôznych palestínskych hnutí, ktoré operovali proti Izraelu z územia Libanonu. Hlavným hráčom bol Fatah pod vedením **Jásira Arafata**. Fatah si nechcel znepriateľiť kresťanov, ale zároveň chcel kapitalizovať z moslimskej nespokojnosti a sympatie. V určitom momente sa stal konflikt s maronitmi otázkou existencie. Dohodli sa, že podporia **Žumblata**, vodcu libanonských drúzov a jeho moslimských arabistických spojencov v *Národnom fronte* (NF) a snažili sa spochybníť ustanovenie z roku 1943 a znovu obnoviť ustanovenie štátu z roku 1926. To hovorilo o unitárnom národnom štáte, ale tentoraz s kresťanskou menšinou pod nadvládou moslimov. Hlavným cieľom Palestíncov v Libanone bolo udržať vojenský nátlak vyvíjaný na Izrael a politický nátlak na arabské štáty a svetové spoločenstvo, aby našli spravodlivé riešenie pre palestínsku tragédiu. Navyše OOP potrebovala Libanon ako základňu, z ktorej mohla operovať nezávisle od ostatných arabských krajín, hlavne Sýrie. OOP potrebovala libanonský štát oslabený do tej miery, aby umožňoval prítomnosť jej ozbrojených jednotiek a ich operáciu proti Izraelu. Preto OOP vytvorila v Libanone *štát v štáte*. Jeho súčasťou boli verejné služby, polícia, prístavy atď. Táto štruktúra vzbudzovala nedôveru a nevráživosť nielen medzi maronitmi, ale aj medzi mnohými sunnitmi a väčšinou šiítov.

Operácie vedené Fatahom z južného Libanonu proti Izraelu vyústili v prvú izraelskú inváziu v roku 1978 namierenú proti OOP pod názvom *Operácia Litani*. Nasledovalo umiestnenie mierových jednotiek UNIFIL v južnom Libanone a vytvorenie a nárazníkovej zóny v pohraničnej oblasti. Izraelské vojská sa postupne začali sťahovať z libanonského územia, čo trvalo až do roku 2000.

V roku 1982 podnikol Izrael proti OOP v južnom Libanone operáciu nazvanú *Mier pre Galileu*. Cieľom izraelskej operácie bolo okrem iného oslabiť vplyv

Sýrie v krajine a podporiť kresťanskú vládu **Bašira Džumajjila**, izraelského spojenca. OOP sa stiahla z územia pred izraelskou inváziou a ponechala neozbrojených civilistov južného Libanonu napospas izraelskej armáde (Sultan, 2008).

Palestínci z utečeneckých táborov sa angažovali v pohraničných bojoch s Izraelom až do tej miery, že južný Libanon bol prezývaný Fatahland. Izraelčania sa snažili vyriešiť svoj problém s Palestínčanmi tým, že oslovili kresťanov a šiítov žijúcich v južnom Libanone, ktorí boli proti palestínskym aktivitám páchaným z libanonského územia. Miestnej milícii sa darilo odrážať palestínske útoky a chrániť izraelské hranice. Tak vznikla Juholibanonská armáda (SLA), ktorá neskôr odrážala útoky Hizballáhu na Izrael. Aj napriek týmto opatreniam však útoky na Izrael pretrvávali, aj keď v značne obmedzenom počte. V čase, keď nastala izraelská invázia do južného Libanonu, pretrvávalo prímerie. Izraelskí autori **Schiff** a **Yaari**, ktorých cituje **Ziadeh**, odôvodňujú inváziu tým, že izraelská pravicová strana Likud sa rozhodla zničiť pozostatky sýrskeho a palestínskeho odboja a zaviesť jednostranný *Pax Israeli* v danom regióne. To by znamenalo zahrnutie Západného brehu a pásma Gazy do širšieho Izraelu. Počas operácie Mier pre Galileu, ktorú viedol minister obrany **Ariel Šaron**, sa dostali Izraelčania až do Bejrútu, kde verili, že sa im podarí definitívne zlikvidovať Palestínčanov a ľavicových moslimov a uzavrieť mier s proizraelskými kresťanmi. Ak by sa to podarilo, Sýria by bola vonku z hry. Cieľ sa však nepodarilo dosiahnuť vďaka prosýrskym skupinám a zavraždeniu **Bašira Džumajjila**, na ktorého spoluprácu sa Izrael spoliehal (Ziadeh, 2006).

Ako uvádza **Sultan**, odborníčka na blízkovýchodné konflikty, počas konfliktu zahynulo v priebehu dvojmesačného obliehania okolo desaťtisíc civilistov južného Libanonu a zo 600 000 obyvateľov sa stali utečenci.

V roku 1993 nasledovala izraelská operácia nazvaná *Zúčtovanie*, v Libanone známa pod názvom *Sedemdná vojna*. Bola namierená priamo proti Hizballáhu operujúcemu proti izraelským vojskám okupujúcim južný Libanon.

V roku 1996 izraelské letectvo začalo vzdušné bombardovanie Libanonu. Operácia bola nazvaná *Ovocie hnevu*. Akcia mala vyvinúť tlak na libanonskú vládu, aby nariadila odzbrojenie Hizballáhu. Počas operácie bojovníci Hizballáhu útočili na juholibanonskú a na izraelskú armádu zotrvávajúcu v bezpečnostnej zóne južného Libanonu. Potom sa rýchlo stiahli do susediacich dedín v blízkosti alebo na hraniciach bezpečnostnej zóny, pretože predpokladali, že nepriateľ sa zdrží bombardovania týchto oblastí. Toto je všeobecne známa gerilová taktika, ktorá si vyžaduje súhlas lokálneho

obyvateľstva s rizikom odvetného útoku. Civilisti sa tak stávajú živými štítni bojovníkov. Podľa *Haagskej úpravy pravidiel vojny z roku 1977* a *Štvrtej ženevskej konvencie* je tento spôsob boja považovaný za klamný a zradný a je zakázaný. Juholibanonská a izraelská armáda na túto taktiku reagovala bombardovaním osád a ich okolia. Keď Izraelčania zasiahli dedinu mimo bezpečnostnej zóny a spôsobili smrť civilistov, Hizballáh to považoval za porušenie dohody o útočení výhradne na vojenské ciele v bezpečnostnej zóne a odpovedal raketami typu kaťuša na izraelské pohraničné oblasti. Táto operácia je neslávne známa bombardovaním civilistov v meste Káná. Za 16 dní zahynulo 165 civilistov, 401 bolo zranených. Bolo odpálených 23 500 bômb a 600 leteckých striel. Na izraelskej strane neboli zaznamenané žiadne straty (Sultan, 2008).

V máji roku 2000 dosiahol Hizballáh svoj historický úspech, ktorým bolo *stiahnutie sa izraelských vojsk z južného Libanonu*. Podľa **Qassem** uprednostnil **Ehud Barak** okamžitý odsun, a tým sa vyhol mudžahedínom, keďže vidina uzavretia dohody s Libanonom bola beznádejná. **Qassem** tvrdí, že išlo o najväčšie a najdôležitejšie víťazstvo nad Izraelom od začiatku okupácie. Hovorí o oslobodení, ktoré dosiahol najslabší zo všetkých národov, hnutie odporu s najskromnejšími prostriedkami a nie silná armáda s mocným arzenálom (Qassem, 2010).

Nasledoval konflikt v roku 2006 známy ako *Druhá libanonská vojna*. Konflikt vyprovokoval Hizballáh únosom dvoch izraelských vojakov, na čo Izrael odpovedal masívnym protiútokom. V stredu 12. júla 2006, v prvý deň vojny medzi Hizballáhom a Izraelom vyhlásil izraelský denník *Haaretz* vo svojom internetovom vydaní, že vláda sa zhodla na tom, že libanonská vláda by mala byť zodpovedná za únos izraelských vojakov (Sultan, 2008).

Podľa **Qassem** (2010) Izrael útok na Hizballáh vopred plánoval. Túto domnienku potvrdzuje aj **Seymour Hersh**, ktorého cituje **Sultan**. Podľa neho boli vojnové plány už na stole a Izrael len čakal na vhodnú zámienku. Preto mal **Olmert** inak stanovený plán, na rozdiel od intervencií **Tonyho Blaira**, ktorý uprednostňoval diplomatické riešenie konfliktu, pretože sa obával vojny s Iránom. Rozdrviť Hizballáh, odzbrojiť ho a umožniť proamerickéj libanonskej vláde získať kontrolu nad celým svojím územím, hlavne nad južným Libanonom.

Ako uvádza **Louër**, pre Izrael bola participácia Hizballáhu v libanonskej vláde zámienka na to, aby celá krajina niesla zodpovednosť za výčiny Hizballáhu v pohraničnej zóne. Izrael argumentoval, že ak je Hizballáh členom libanonskej vlády, potom vláda musela schváliť jeho konanie. Cieľom bolo

jednoducho vraziť klin medzi Hizballáh a libanonský ľud. **Louër** tvrdí, že v skutočnosti išlo o nepochopenie slabosti a bezmocnosti libanonského štátu, hlavne vo vzťahu k „štátu Hizballáhu“ (Louër, 2012).

Sultan cituje **Timura Gokselu**, seniorského poradcu a hovorcu UNIFILu, podľa ktorého mala bombardovacia kampaň Izraela počas konfliktu v roku 2006 hlavný cieľ – spôsobením škôd na civilnej infraštruktúre prinútiť obyvateľstvo, aby sa obrátilo proti Hizballáhu. V skutočnosti sa stal presný opak. Po útokoch zavládol nepokoj medzi libanonskými frakciami týkajúci sa únosu izraelských vojakov Hizballáhom. Podľa **Gokselu** ľudia ostali šokovaní a rozhnepaní, že Spojené štáty americké povolili zničiť krajinu. Boli šokovaní, že ich priatelia, Francúzsko, USA a Saudská Arábia sa spojili s Izraelom, aby zničili Libanon. **Goksel** ďalej uvádza: „*Myslím si, že Hizballáh sa tiež preráta. Nasralláh je opatrný vo svojich akciách a vopred premýšľa o ich dosahu, až potom koná. Obyčajne kontroluje ako akcia ovplyvní Hizballáh, potom Sýriu a potom Irán. Tentorazt zmenil pravidlá hry*“ (Sultan, 2008, s. 34).

Timur Goksel tvrdí, že čo sa týka Izraela, jeho vyhlásenia, že počas konfliktu v roku 2006 zničil väčšinu zbraní Hizballáhu, sú založené na nesprávnych predpokladoch. Hizballáh nedrží rakety Kaťuša v domoch. Má skladiská zbraní v podzemných bunkroch. „*Dva roky som sledoval Hizballáh, ako presúva svoje zbrane z pohraničnej oblasti. Letecké útoky nezničili zbrane Hizballáhu, ako sa vyhlasuje. Hizballáh stále odpaľuje v priemere deväťdesiat rakiet denne a som si istý, že v tomto rytme môže pokračovať bez dozásobenia niekoľko mesiacov. Bol som na nespočetných stretnutiach s vodcami Hizballáhu. Môžem garantovať, že by privítali mierový dialóg so Spojenými štátmi americkými. Prestali sme si plniť našu základnú povinnosť. Musíte sa vcítiť do svojho nepriateľa, aby ste ho nevnímali ako kreslenú postavku, ale ako niekoho, kto môže byť múdrejší ako ktokoľvek vo vašom úrade*“ (Sultan, 2008, s. 34).

Sultan ďalej cituje generála **Šloma Gazita**, bývalého veliteľa izraelskej vojenskej tajnej služby, ktorý sa vyjadril, že Hizballáh počas konfliktu v roku 2006 dodržiaval pravidlá hry. Zdržovali sa, podľa neho, bombardovania izraelského územia a infiltrácie. Obmedzili svoje operácie na bezpečnostnú zónu.

Vojna v lete 2006 medzi Izraelom a Hizballáhom mala na svedomí 1 109 životov civilistov a 4 399 zranených. Na izraelskej strane útoky Hizballáhu zabil 39 civilistov, 18 z toho boli izraelskí Arabi. Ďalší štyria Izraelčania zomreli na následky infarktu. Zo 4 262 zranených Izraelčanov 33 vyžadovalo

hospitalizáciu. 2 773 bolo liečených zo šoku a úzkosti. Bolo zabitých 184 bojovníkov Hizballáhu a 119 izraelských vojakov (Sultan, 2008).

Vojna v roku 2006 upozornila na regionálne mocenské väzby Hizballáhu na Irán. Ten bol vnímaný ako hlavný víťaz vojny. K tomuto záveru dospeli na jednej strane pozorovatelia, ale aj ostatné krajiny v regióne a hlavne nepriateľské režimy Iránu, Saudská Arábia, Jordánsko, Egypt. Únos dvoch izraelských vojakov v júli 2006 časovo perfektne korešpondoval s vyjednávaním Iránu týkajúceho sa jeho nukleárneho programu. Z hľadiska Iránu bolo vhodné odpútať pozornosť v regióne od vyjednávania a použiť na to dlhoročného spojencu, Hizballáh. Irán tým takisto demonštroval schopnosť konať za svojimi hranicami. Na základe dostupných informácií sa nedá tvrdiť, že Irán si únos izraelských vojakov objednal. Takisto odplata Izraela sa dala očakávať, nikto ju však neočakávať odplatu v takom meradle. Z hľadiska Hizballáhu bol únos len jednou z mnohých gerilových operácií na demonštráciu a posilnenie svojho protizraelského stanoviska v regióne. Čo je však sté, vojna v roku 2006 posilnila strategický význam vzťahu medzi Iránom a Hizballáhom. Hizballáh si potreboval doplniť zbrane, ktoré vyčerpал vo vojne s Izraelom. Keď sa chcel Hizballáh podieľať na rekonštrukcii zničeného Libanonu, bol závislý od financií z Teheránu (Louër, 2012).

4 Vyhliadky do budúcnosti

Hlavne v období, keď Izrael okupoval južný Libanon, niet pochýb o tom, že Hizballáh a ostatné libanonské skupiny mali plné právo vzdorovať okupačným silám, a to smrteľným násilím. Fakt, že hnutie väčšinou zameralo svoje útoky na nepriateľské vojenské ciele, len upevnil jeho normatívny základ. Hlavný dôvod, prečo sa Spojeným štátom americkým nedarilo presvedčiť väčšinu európskych štátov, aby zahrnuli Hizballáh na zoznam teroristických organizácií, je, že väčšina týchto štátov trvá na podrobnejšom popise terorizmu, než aký väčšinou používa USA. Samozrejme, po stiahnutí izraelských vojsk z južného Libanonu v roku 2000 sa Hizballáh ocitol na omnoho vratkejšej normatívnej pôde⁸ (Norton, 2009).

---

⁸ Európska únia v júli 2013 uznala militantné krídlo Hizballáhu Islamsky odboj za teroristickú skupinu. Stalo sa tak na základe podozrenia zo spáchaných teroristických útokov v Bulharsku v roku 2012 a zapojenia sa Hizballáhu do občianskej vojny v Sýrii. EÚ tým vyslala Hizballáhu politický signál. Vzťahy s ostatnými zložkami organizácie ostali nezmenené. Spojené štáty a Izrael privítali tento krok EÚ (Kanter, Rudoren, 2013).

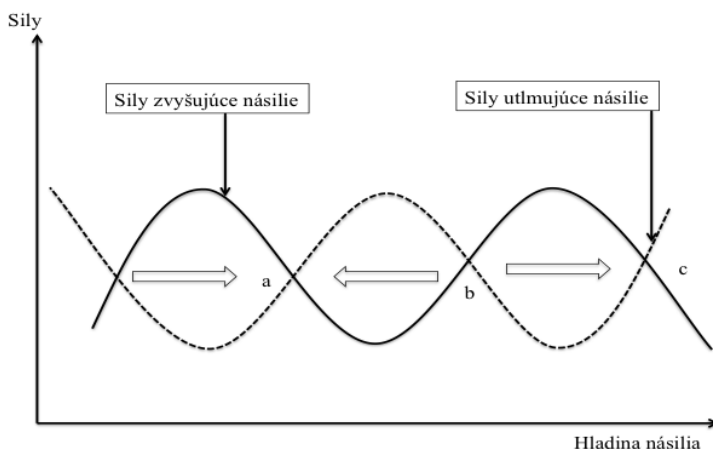
Po stiahnutí sa Izraela z južného Libanonu nastal problém s opustením územia Šeba farmy. Je to asi 25 kilometrov dlhé, 8 kilometrov široké územie bohaté na vodu, ktoré predstavuje zhruba 2% celkového územia Libanonu. Ako uvádza Izrael, neopustil toto územie, pretože o to nebol výslovne požiadany a takisto nebolo jednoznačne preukázateľné, že toto územie patrí Libanonu a nie Sýrii, a to aj napriek vyhláseniu Sýrie, že územie patrí Libanonu. Sýria, aj napriek vyjadreniam o tom, že územie patrí Libanonu, odmietla poskytnúť oficiálne stanovisko k tejto problematike. Neskôr sa našiel vo francúzskych archívoch dokument z obdobia francúzskeho mandátu potvrdzujúci, že toto územie patrí Libanonu.

Pod očividným tlakom z Bieleho domu ostávalo OSN nemé v otázke Šeba fariem počas šiestich rokov. Až 11. júla 2007 sa generálny sekretár OSN **Pan Ki-mun** vyjadril, že územie Šeba farmy je libanonské a nie sýrske a že Izrael stále okupuje libanonské územie. Úrad **Pan Ki-muna** vyzval Izrael, aby sa okamžite stiahol. Izrael namietal pod zámienkou, že ich kartografi musia celý prípad nanovo otvoriť a vyšetriť všetky nové zistenia experta OSN. Hneď, ako sa správa rozšírila do médií, kontaktovala izraelská ministerka zahraničných vecí **Cipi Livniová** Biely dom a žiadala o odvolanie rozhodnutia OSN. Po intervencii Bieleho domu generálny sekretár **Pan Ki-mun** uverejnil vyhlásenie, že po podrobnejšom preskúmaní bolo akékoľvek rozhodnutie týkajúce sa Šeba fariem predčasné a uistil, že kartografi OSN budú pokračovať v práci k tejto otázke (Sultan, 2008).

Podľa **Qassem** mieru na Blízkom východe bránia dva hlavné problémy. Je to americký projekt *Nového Blízkeho východu*, ktorý, podľa neho, zabezpečí dominanciu USA v regióne a rozdelí ho geopoliticky vzhľadom na svoje záujmy a na záujmy Izraela. Izrael formuje pól, okolo ktorého oscilujú ostatné krajiny regiónu, závisiace od neho ekonomicky a politicky (Qassem, 2010).

Ako uvádza **Gupta** (Gupta, 2008), počas niekoľkých rokov si Izrael zvykol na to, že Hizballáh ostreľuje jeho severné hranice raketami a Hizballáh si zvykol na pohraničné operácie Izraela. Toto správanie v štýle oko za oko, zub za zub môže udržať úroveň násillia medzi dvoma protichodnými stranami na relatívne stabilnej úrovni. Rovnováha je v grafe č. 1: Dynamika, interakcie, nárast a pokles násillia, zobrazená v bode „a“. Radikálny odklon od rovnovážneho bodu môže byť výsledkom prepočítania sa vedenia strany. Príkladom toho je eskalácia konfliktu medzi Izraelom a Hizballáhu v roku 2006.

Graf č. 1: Dynamika, interakcie, nárast a pokles násilia

Zdroj: Gupta, s. 96

Vplyv síl zvyšujúcich násilie a síl utlmujúcich násilie je demonštrovaný v grafe č. 2: Hypotetický vplyv síl utlmujúcich a vyvolávajúcich násilie v čase, keď je neustála úroveň malých konfliktov narušená rapídnu eskaláciou násilia. To dostane spoločnosť na vysokú úroveň násilia. Po tom, ako vlna násilia odznie, vráti sa buď úroveň konfliktov na hladinu predchádzajúceho status quo, alebo sa dosiahne kompromisné riešenie, alebo víťazstvo jednej strany nad druhou (Gupta 2008).

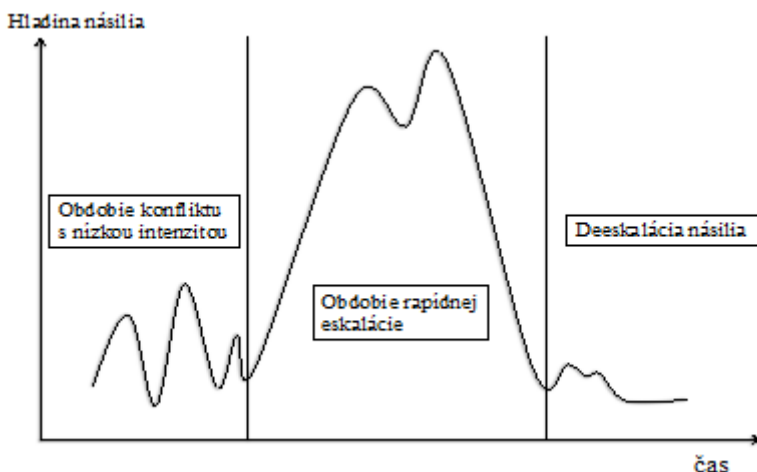
V prípade konfliktu Hizballáhu a Izraela by touto eskaláciou násilia mohol byť konflikt v roku 2006, po ktorom vládne na izraelsko-libanonských hraniciach relatívny pokoj. Budúcnosť konfliktu medzi Hizballáhom a Izraelom závisí od mnohých faktorov. V súčasnosti je kľúčovým vývoj situácie v Sýrii. Sýria je základným kameňom poskytujúcim politickú ochranu Hizballáhu a je zároveň katalyzátorom kontinuity strany. Absencia tejto ochrany by znamenala pre Hizballáh obnaženie, izoláciu, vystavenie nebezpečenstvu v prípade útoku. **Assadov** režim predstavuje spojenca Hizballáhu, ktorý umožňuje logistiku presunu zbraní z Iránu do Libanonu cez územie Sýrie. To je dôvod, prečo Hizballáh porušil nastolený trend umierňovania a zapojil sa do konfliktu v Sýrii, čím vyprovokoval Európsku úniu k tomu, aby pridala Islamský odboj na zoznam teroristických organizácií.

Ďalšou premennou je smerovanie Iránu, jeho politiky a potenciálne

približovanie Západu po voľbách v roku 2013. Dôležitým faktorom vo vývoji tohto konfliktu je budúcnosť Hizballáhu, jeho účinkovanie na politickej scéne a jeho boj o voličskú podporu v Libanone. Ako vidieť, hnutie čím ďalej, tým viac kladie dôraz na svoj imidž a snaží sa vyhnúť označeniu teroristická skupina. Podriaďuje tomu zmenu v rétorike rovnako ako bojovú taktiku a umiernenosť vo vyjednávaní. Ako vidieť z grafu č. 2, po eskalácii násilia v roku 2006 a zapojení sa do konfliktu v Sýrii by sa dala hypoteticky očakávať postupná deeskalácia násilia.

Graf č. 2: Hypotetický vplyv síl utlmujúcich a vyvolávajúcich násilie v čase

Zdroj: Gupta, s. 99

Záver

Oficiálny vznik Hizballáhu sa datuje do roku 1985⁹, keď hnutie uverejnilo svoje programové vyhlásenie. Vznik hnutia sa spája s izraelskou okupáciou južného Libanonu. Hizballáh a najmä jeho ozbrojená zložka, Islamský odboj, bojuje proti okupácii a zaslúžil sa o odsun Izraela z južného Libanonu v roku 2000, čo Hizballáh dodnes považuje za svoj najväčší politický úspech. Islamský odboj ostáva aj po stiahnutí izraelských vojsk z južného Libanonu ozbrojený.

⁹ Hnutie fungovalo už od roku 1982, jeho oficiálny vznik sa však datuje uverejnením svojho programového vyhlásenia v otvorenom liste v roku 1985.

Argumentuje tým, že Izrael zotráva na libanonskom území zvanom Šeba farmy. Izrael však tvrdí, že územie patrí Sýrii. Vlastníctvo tohto územia je naďalej predmetom skúmania kartografov OSN. V každom prípade po odsune izraelských vojsk z južného Libanonu stráca odboj Hizballáhu normatívny základ. Islamský odboj bol v roku 2013 pripísaný na zoznam teroristických skupín EÚ vďaka zapojeniu sa do konfliktu v Sýrii.

Hizballáh má v rámci regionálnej politiky dvoch hlavných spojencov, Irán a Sýriu. Zo štruktúry Hizballáhu vyplýva, že vedenie hnutia sa zodpovedá šiítskemu duchovnému vodcovi **Alimu Chámeneímu**, ktorý momentálne sídli v Iráne. Hnutie však popiera politický vplyv Iránu na jeho rozhodovanie. Hizballáh takisto popiera, že väčšina finančných prostriedkov a zbraní Hizballáhu pochádza z Iránu.

Nestabilná situácia v Sýrii ohrozuje pravidelné dodávky zbraní z Iránu, ktoré do Libanonu prichádzajú cez Sýriu s požehnaním **Assadovho** režimu. Pád sýrskeho režimu by bol pre Hizballáh hrozbou.

Hizballáh vymedzil svoje politické smerovanie v duchu ani Východ ani Západ a západné mocnosti považuje za kolonialistické a ich kultúru v rozpore s islamskou kultúrou rovnako, ako kritizuje skutočnosť, že USA a Európa nepriznávajú libanonskému ľudu právo na odboj. Zároveň si však Hizballáh voľbou svojej taktiky a rétoriky dáva pozor, aby nedával západným mocnostiam zámienku na jeho označenie za teroristickú organizáciu, čo je súčasťou prerodu a umiernenia hnutia.

Hizballáh podstúpil od svojho vzniku zásadný prerod. Pretransformoval sa z radikálnej tajnej milície na umiernenú masovú politickú stranu s odbojovým krídlom. Hizballáh naďalej pracuje na rozvoji svojho imidžu, snaží sa zabrániť svojej povesti teroristickej organizácie používaním odlišných taktík od Hamasu a Islamského džihádu. Hizballáh svojou štruktúrou a organizáciou vytvára „štát v štáte“ a pre svojich voličov nahrádza nefunkčný libanonský štát. Zakladá školy, nemocnice, vlastní televíznu stanicu a niekoľko periodík, čo mu umožňuje ideologicky očkovať verejnosť a prostredníctvom vysielania v angličtine a vo francúzštine svoje vízie šíriť aj za hranice Libanonu. O indoktrináciu členov sa stará od útleho detstva prostredníctvom škôl a kempov Mahdi Scouts, kde z detí vychovávajú budúcich členov hnutia.

Svoj prerod Hizballáh dokonal pod vedením **Hasana Nasralláha**. V prejavoch a vyobrazeniach generálneho sekretára je takisto badať posun od radikálneho postoja volajúceho po ustanovení šiítskeho štátu až k umiernenému politikovi bojujúceho za odstránenie sektárstva v Libanone a

volajúceho po libanonizácii. Hizballáh sa v roku 1992 zúčastnil na parlamentných voľbách a v od roku bol 2005 súčasťou libanonskej vlády spolu s kresťanskou stranou **Mišela Auna**, čím porušil pravidlá šaría. Podľa nich nemôže byť vo vláde s nemoslimskou politickou stranou. To je dôkazom progresivity hnutia a snahy udržať sa v libanonskom politickom živote.

Budúcnosť konfliktu s Izraelom a hnutia samotného bude závisieť od mnohých premenných. Ide predovšetkým o vývoj regionálnej politiky a situácie v Iráne a v Sýrii. Podľa **Guptovho** hypotetického vplyvu síl vyvolávajúcich a utlmujúcich násilie v čase by sa hypoteticky dala očakávať postupná deeskalácia násilia v konflikte s Izraelom po vyvrcholení v roku 2006 a po eskalácii, ktorú predstavuje zapojenie Hizballáhu do konfliktu v Sýrii v roku 2013.

Literatúra:

- DUVERGER, M. 1969. *Political Parties, their organization and activities in the modern state*. Londýn: Cambridge University Press, 1969. 439 s. ISBN: 04-16-68320-7.
- GUPTA, D. K. 2008. *Understanding terrorism and political violence: the life cycle of birth, growth, transformation, and demise*. New York: Routledge, 2008. 283 s. ISBN 02-039-3027-4.
- HAMZEH, A. 2004. *In the path of Hizbullah*. New York: Syracuse University Press, 2004. 196 s. ISBN 08-156-3053-0.
- HARIK, J. 2005. *Hezbollah: the changing face of terrorism*. London: Tauris, 2005. 241 strán. ISBN 18-451-1024-2.
- KAHIL, S. 2007. *Does god have a party?: Rhetorical Examination of Hezbollah*. S.I.: Publishamerica, 2007. 126 s. ISBN 978-1424163083.
- KANTER, J. – RUDOREN, J. 2013. *European Union adds military wing of Hezbollah to list of terrorist organizations* [online]. 2013. The New York Times. [cit. 20.9.2013]. Dostupné na internete: http://www.nytimes.com/2013/07/23/world/middleeast/european-union-adds-hezbollah-wing-to-terror-list.html?pagewanted=all&_r=0.
- LOUËR, L. – KING, J. 2012. *Shiism and politics in the Middle East*. New York: Columbia University Press, 2012. 154 s. ISBN 978-023-1800-945.
- MOGHADAM, A. 2006. *The roots of terrorism*, New York: Chelsea House Publishers, 2006. 144 s. ISBN 978-079-1083-079.

- NOE, N. 2007. *Voice of Hezbollah: the statements of Sayed Hassan Nasrallah*. New York: Verso, 2007. 420 s. ISBN 18-446-7153-4.
- NORTON, A. R. 2009. *Hezbollah: a short history*. Princeton: Princeton University Press, 2009. 187 s. ISBN 978-069-1141-077.
- GASSEM, N. 2010. *Hizbullah: the story from within*. London: Saqi, 2010. 463s. ISBN 978-086-3566-998.
- SARTORI, G. 1976. *Parties and party systems: A framework for analysis*. New York: Cambridge University Press, 1976. 368 s. ISBN-13: 978-0954796617 .
- SHAERY-EISENLOHR, R. 2008. *Shi'ite Lebanon: transnational religion and the making of national identities*. New York: Columbia University Press, 2008. 288 s. ISBN 02-315-1313-5.
- SHANAHAN, R. 2009. *The Shi'a of Lebanon: clans, parties and clerics*. London: I.B. Tauris, 2009. 208 s. ISBN 97-818-4885-8145.
- SULTAN, C. 2008. *Tragedy in South Lebanon: the Israeli-Hezbollah war of 2006*. Minneapolis: Scarletta Press, 2008. 172 s. ISBN 09-798-2491-5.
- ŠEBEJ, F. 2013. *Masada* [online]. 2013 [cit. 31.12.2013]. Dostupné na internete: <http://ferosebej.sk/archiv-lankov/126-masada>.
- THANNASSIS, C. 2009. *A privilege to die: inside Hezbollah's legions and their endless war against Israel*. New York: Free Press, 2009. 319 s. ISBN 978-1-4391-4361-2.
- ZIADEH, H. 2006. *Sectarianism and intercommunal nation-building in Lebanon*. London: Hurst and Co., 2006. 324 s. ISBN 1-85065-794-7.
- Moqawama, *stránky Islamského odboja*. 2013 [online]. [cit. 15.02.2013]. Dostupné na internete: www.moqawama.org.
- Ženevské úmluvy o ochraně obětí ozbrojených konfliktů ze dne 12. srpna 1949. 1949 [online]. 1949. [cit. 12.03.2013]. Dostupné na internete: http://www.cervenykriz.eu/cz/mhp_knihovna/zenevske_umluvy.pdf.